

УДК 811.111'42

Ролі суб'єкта в комунікативній ситуації «Бесіда друзів» некооперативного типу

Мусаєва Р.

аспірант кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша, викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна; e-mail: rusalochka54@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2498-7423>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com.ua/citations?user=SrDx_2MAAAAJ&hl=uk; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Musayeva_Rosala (Харків)

Комунікативна ситуація «Бесіда друзів» є єдиною, що репрезентує дискурс дружби. Це передбачає для суб'єкта дискурсу виконання ролі ДРУГ у різних її іпостасях. Проте, бесіда друзів не завжди є кооперативною. Якщо її характер некооперативний, то вона охоплює два підтипи: конфліконебезпечний та конфліктогенний. У першому випадку учасники діалогу стикаються із загрозою їхній дружбі, у другому випадку дружні взаємини припиняються. Метою цієї статті є встановлення рольової інфраструктури для обох підтипів комунікативної ситуації «Бесіда друзів» некооперативного типу. Виходячи із розуміння суб'єкта дискурсу як суб'єкта розумової, комунікативної та мовленнєвої діяльності, кожному ролі проаналізовано в когнітивному і комунікативному аспектах, а також щодо засобів її вербального втілення. Аналіз матеріалу дослідження засвідчив, що ролі, властиві суб'єкту в ситуації конфліконебезпечного підтипу – це друг-критик та байдужий друг. Роль друг-критик імплементується з комунікативною метою вказати на недоліки другові, щоб він/вона позбавився(-лась) їх, у її реалізації задіяні висловлення негативної оцінки. У діалозі ця роль часто сполучається із роллю друг-порадник. Роль байдужий друг спрямована на дистанціювання від іншого шляхом відмови йому/їй у допомозі, підтримці тощо. Реалізація цієї ролі здійснюється за допомогою неспецифічних висловлень відмови та незгоди. У конфліктологічній некооперативній ситуації «Бесіда друзів» суб'єкт виступає у єдиній ролі НЕ ДРУГ, експліцитно/імпліцитно повідомляючи іншого про кінець дружніх взаємин через негативну оцінку іншого або себе самого. Кожна з ролей реалізується за відповідним сценарієм, котрий лежить у її основі.

Ключові слова: комунікативна ситуація «Бесіда друзів», некооперативний тип, суб'єкт, роль, сценарій, комунікативна мета, засоби вербального втілення.

Мусаєва Р. Роли субъекта в коммуникативной ситуации «Беседа друзей» некооперативного типа. Коммуникативная ситуация «Беседа друзей» является единственной репрезентантой дискурса дружбы. Это предусматривает исполнение субъектом дискурса роли ДРУГ в различных ее ипостасях. Однако, беседа друзей не всегда является кооперативной. Если она носит некооперативный характер, ее представляют два подтипа: конфликтоугрожающий и конфликтогенный. В первом случае участники диалога сталкиваются с угрозой их дружбе, во втором случае дружеские отношения прерываются. Целью данной статьи является определение ролевой инфраструктуры для обоих подтипов коммуникативной ситуации «Беседа друзей» некооперативного типа. Основываясь на понимании субъекта дискурса как субъекта мыслительной, коммуникативной и речевой деятельности, каждую роль мы анализируем в когнитивном и коммуникативном аспекте, а также с точки зрения средств ее вербального воплощения. Анализ материала исследования позволяет утверждать, что роли, свойственные субъекту конфликтоугрожающего подтипа – это друг-критик и равнодушный друг. Роль друг-критик объективируется с коммуникативной целью указать другу на недостатки, чтобы он/она избавился(-лась) от них, в ее реализации задействованы высказывания негативной оценки. В диалоге эта роль часто фиксируется вместе с ролью друг-советчик. Роль равнодушный друг имеет целью дистанцирование от партнера путем отказа ему/ей в помощи, поддержке и т.д. Реализация данной роли осуществляется посредством неспецифических высказываний отказа и несогласия. В конфликтогенной некооперативной ситуации «Беседа друзей» субъект выступает в единственной роли – НЕ ДРУГ, эксплицитно/имплицитно информируя другого про окончание дружеских отношений на основе негативной оценки другого либо себя. Каждая роль реализуется по соответствующему сценарию, лежащему в ее основе.

Ключевые слова: коммуникативная ситуация «Беседа друзей», некооперативный тип, субъект, роль, сценарий, коммуникативная цель, средства вербального воплощения.

Musaieva R. Subject's Roles in the Non-Cooperative Type of Communicative Situation "Talk of Friends". Communicative situation "Talk of Friends" is the only one to represent discourse of friendship. This presupposes that discourse subject's role is that of FRIEND in its different varieties. However, talk of friends is not always of cooperative nature. In case of non-cooperative character it embraces two subtypes, namely: potentially conflicting and conflicting. In the first case the dialogue participants face a threat to their friendship, in the second case their talk puts an end to it. This article aims at establishing the role infrastructure for both subtypes of the uncooperative type of the communicative situation "Talk of Friends". Approaching discourse subject as that of mental, communicative and verbal activity results in analyzing each role in the cognitive and communicative aspects and as for the means of its verbal manifestations. The research data analysis gives grounds to argue that the subject roles, proper to the potentially conflicting situation subtype, are FRIEND CRITIC and INDIFFERENT FRIEND. The role FRIEND CRITIC is implemented with the communicative aim to reveal the drawbacks of a friend, so that he/she could get rid of them, it is realized by negative evaluative utterances and often combines with the role FRIEND ADVISER in a dialogue. The role INDIFFERENT FRIEND aims at distancing from the other through denying him/her of help, sympathy etc. Non-specific utterances of refusal and disagreement serve to realize this role. In the conflicting non-cooperative situation "Talk of Friends" the role NOT A FRIEND is the only one of the discourse subject, who explicitly/implicitly informs the other about the end of their friendship because of the negative evaluation of the other or himself/herself. Each of the roles is implemented on the basis of the corresponding scenario.

Key words: communicative situation "Talk of Friends", subject, role, non-cooperative type, scenario, communicative aim, means of verbal manifestation.

Вступ. Сучасна лінгвістика виявляє значний інтерес до суб'єкта комунікації, особливо це характерно для дискурсології, де суб'єкт визначається як «абстрактна сутність, узагальнений Homo Sapiens, що мислить і спілкується» [10, с. 107].

Визнаючи пріоритет мислення над продуктом мовлення, автори [3; 10] стверджують про наявність універсальної ролі суб'єкта дискурсу, ролі СПОСТЕРІГАЧ. Суб'єкт у цій ролі описується як «учасник будь-якого конкретного дискурсу, ця роль охоплює усі іпостасі суб'єкта: його розумову діяльність як суб'єкта рефлексії, його прагнення досягти бажаних цілей для задоволення наявних потреб, що властиве суб'єкту комунікації; його залученню до певної культури, соціуму, психологічного типу як соціального/психологічного суб'єкта та використання ним мови як суб'єкта мовлення, причому в процесі дискурсивної діяльності усі перелічені іпостасі взаємопроникненні» [10, с. 107].

Позиція спостерігача, з усією очевидністю, конкретизується у конкретному дискурсі та конкретній комунікативній ситуації. У нашому дослідженні такою є ситуація «Бесіда друзів», яка виступає єдиним репрезентантом дискурсу дружби [5]. Таким чином, суб'єкт взаємодії тут обіймає роль ДРУГ у різних її іпостасях (приміром ДРУГ – ПРИЄМНИЙ СПІВРОЗМОВНИК [6]).

Проте, за даними досліджень та нашими спостереженнями, ситуація «Бесіда друзів» охоплює два основні типи – кооперативний, де комуніканти дотримуються вимог рольової поведінки, та некооперативний, де один або більше учасників частково чи повністю порушують ці вимоги. В останньому випадку комунікативна ситуація «Бесіда друзів» некооперативного типу включає два різновиди – конфліктонебезпечну та конфліктогенну [7; 8].

Як відомо, «у конфліктогенних ситуаціях задіяні декілька факторів, які визначають поведінку учасників, тобто встановлюють межі, які можна або не можна перетнути» [1, с. 21].

Саме з цієї причини між зазначеними різновидами не можна провести чітку межу: кожен суб'єкт дискурсу визначає для себе, чи недотримання «кодексу дружби» [9] спричиняє лише певну напруженість у взаєминах друзів, чи призводить до припинення дружніх відносин.

Актуальність дослідження вбачаємо в тому, що засади дискурсологічного аналізу, пріоритет розумово-комунікативних чинників дозволяє обґрунтовано визначити ролі суб'єкта в комунікативній ситуації «Бесіда друзів» некооперативного типу.

Об'єктом аналізу виступають вербально втілені ролі суб'єкта у цій ситуації, а предметом постають когнітивні підвалини, комунікативні цілі та вербальні засоби втілення ролей.

Метою роботи є виявлення потенціалу ролей суб'єкта, вербально втілених у комунікативній ситуації «Бесіда друзів» некооперативного типу.

Матеріалом дослідження слугували фрагменти дискурсу дружби, змодельовані в сучасному англomовному ігровому кіно, тобто діалогах героїв кінофільмів, які перебувають (на момент початку розмови) у дружніх взаєминах.

2. Рольова інфраструктура комунікативної ситуації «Бесіда друзів» некооперативного типу

У **конфліктонебезпечному** різновиді некооперативної комунікативної ситуації «Бесіда друзів» зафіксовано роль ДРУГ-КРИТИК, у якій порушуються дві суттєві вимоги, стереотипно пов'язані з роллю ДРУГ.

По-перше, це *позитивне ставлення* до іншого, оскільки *критика* передбачує наявність висловлення(-ень) негативної оцінки із можливою сполучуваністю з іншими, котрі вербально експлікують підстави негативної оцінки та/або вказують на шляхи усунення недоліків [2, с. 4]. По-друге, порушується рівність між суб'єктами взаємодії, оскільки той, хто оцінює іншого, приписує собі *вищий статус* [4, с. 87].

Приміром, у фрагменті (1) на початку розмови Вілсон діє як ДРУГ-ПОРАДНИК, пропонуючи Хаусу

шляхи подолання проблеми залежності від знеболювальних, але коли Хаус відмовляється, Вілсон реалізує роль ДРУГ-КРИТИК:

(1) 1) Wilson: "There are programs. Cuddy would give you the time. You could get on a different pain management regimen--"

House: "I don't need to stop."

Wilson: "You just said--"

House: "I said I was an addict. I didn't say I had a problem. I pay my bills, I make my meals. I function."

Wilson: "Is that all you want? You have no relationships."

House: "I don't want any relationships."

Wilson: "You alienate people."

House: "I've been alienating people since I was three."

Wilson: "Oh, come on! Drop it! You don't think you've changed in the last few years?"

House: "Well, of, of course I have. I've gotten older. My hair's gotten thinner. Sometimes I'm bored, sometimes I'm lonely, sometimes I wonder what it all means."

Wilson: "No, I was there! You are not just a regular guy who's getting older, you've changed! You're miserable, and you're afraid to face yourself--"

House: "Of course I've changed!"

Wilson: "And everything's the leg? Nothing's the pills? They haven't done a thing to you?"

House: "They let me do my job, and they take away my pain." (House MD)

У цій розмові наявні висловлення негативної оцінки, які експлікують недоліки, котрі, з погляду Вілсона, виникли в Хауса внаслідок його залежності. Крім того, Вілсон імпліцитно вказує на причину своєї критики – пігулки, що постійно приймає Хаус.

У наступному прикладі так само поєднані ролі ДРУГА-ПОРАДНИКА та ДРУГА-КРИТИКА: на скарги друга на життя, співрозмовник стверджує, що його друг сам винен у своїх нещастях:

(2) That's why I didn't go pro." Life did screw me. That's why I didn't go pro.

You jumped off a roof at a pool party.

That's how you injured yourself.

Be careful of where you're going right now. Life didn't screw you. You screwed yourself. Take some responsibility for once. Why don't you act like a man for once, because you might like the way it feels.

You know what? Everyone was right about you.

About what?

You're a loser. Be a man (Let's Be Cops).

Роль ДРУГА-КРИТИКА тут об'єктивована висловленнями негативної оцінки, але за кожним з них слідує дружня порада взяти себе в руки і поводитися як чоловік.

Фрагмент (3) ілюструє лише реалізацію ролі ДРУГ-КРИТИК: Фриц обурений тим, що Грей пиячить, та засуджує таку поведінку:

(3) "You're drinking too much.

Going to take your pole."

- You know what? I guess the best offence...

- Is a good defence.

Did you even go into work today, or did you just hang around and get loaded?

Not that it's any of your business, but I took a mental health day, if you must know.

I'm depressed, all right? (Catch and Release).

У цьому прикладі висловлення не містять мовних маркерів негативної оцінки, оцінне значення формується на ґрунті вербальної експлікації невідповідності Грей загальноприйнятим соціальним нормам (*drinking too much, hang around and get loaded, did you even go into work today* → *You didn't go into work today*). Усвідомлюючи цю невідповідність, Грейс, хоча й відповідає грубістю, все ж виправдується (*I'm depressed*).

Як свідчить викладене, роль ДРУГ-КРИТИК реалізується за наявності підстав для негативної оцінки іншого та вербально об'єктивується за сценарієм:

Я тут зараз кажу тобі, що ти робиш щось погане тому, що я хочу, щоб ти не робив так, з метою спонукати іншого змінитися на краще.

Об'єктиваторами цієї ролі виступають висловлення негативної оцінки.

Ще однією роллю, властивою суб'єктові конфліктобезпечного різновиду комунікативної ситуації «Бесіда друзів», виявилася роль БАЙДУЖИЙ ДРУГ. У реалізації цієї ролі порушуються такі стереотипні уявлення про друга, як взаємна довіра, готовність до допомоги, підтримки, поради.

Приміром, у фрагменті (4) комунікант у грубій формі відмовляє другові у грошовій позиції, а на його пояснення, що йдеться про життя або смерть, реагує саркастично:

(4) Man, look.

- Um...Yo, I need to borrow some money. I need, like, \$500. But, look, it's an emergency situation.

- Get the fuck out of here.

- Come on, man. This is fucking life or death, man.

- Well, you're gonna be dead (Gimme the Loot)

У іншому прикладі Карло не сприймає одкровення друга, не хоче ділитися з ним своїм переживанням, а також відмовляється бути довіреною особою для свого друга:

(5) - Don't you ever have dreams like that?

- No, I don't.

I'm sorry.

[Joel] - Come on. Carlo.

I don't.

- You don't have nightmares?

- I don't tell people about them.

- Why not, Carlo?

- Because they're private.

[Joel] - We're friends.

- Please don't take this the wrong way, but I don't want to know about your attempted suicide. I don't want to know about you and the church and the fucking snow, or your sob story in the confessional. All that stuff is private. Okay? There's such a thing as privacy. We can't all go running around dangling our ids.

– *It was an important moment in my life. I felt I should share it with you.*

– *Oh, my God. (Between us)*

За умов реалізації цієї ролі, ситуація стає більш конфліктобезпечною, адже на відміну від попередньої, вона не сполучається із жодною з ролей, властивих комунікативній ситуації «Бесіда друзів» кооперативного типу, а також не спричинена негідною поведінкою партнера. Вербальна об'єктивація ролі Байдужий друг здійснюється висловленнями різного типу, які є неспецифічними засобами втілення незгоди чи відмови, із метою збільшення міжособистісної дистанції одним з партнерів, у підґрунті реалізації цієї ролі лежить сценарій:

Я тут зараз кажу тобі, що я не хочу робити те, чого тобі треба.

Гіпотетично, реалізація ролі Байдужий друг могла б перетворити конфліктобезпечну ситуацію на конфліктогенну, тобто на сварку, котра б припинила взаємини дружби, але таких прикладів ми не зафіксували.

Для **конфліктогенних** ситуацій, як свідчать дані нашого аналізу, характерне формування в одного з комунікантів уявлення про іншого/про себе, як про особу, з якою більше не можна перебувати у дружніх взаєминах. Це уявлення вже наявне на стадії, що передуює початку розмови та еспікується у ході діалогу із можливою вербальною об'єктивацією причини. Отже, роль, що тут реалізується – НЕ ДРУГ.

Наприклад, у фрагменті (6) Лінет звинувачує Брі у тому, що вона разом із іншою їхньою подругою Габі брехала їй, а також у тому, що вона намагалася контролювати все, включаючи своїх друзів:

(6) – *Will you stop pounding?*

– *I'm sorry, but no one will talk to me.*

– *Really? I wonder why that is.*

– *Look, I have made a mess of things, but I want to make it up to you all.*

– *You really think you can bake your way out of this one? Of course not.*

– *It's just a peace offering, a way to begin the conversation.*

– *I have nothing to discuss with you, not after the way you and Gaby lied to me.*

– *Lynette, please understand. I was only trying to protect you, all of you.*

– *No! You were trying to control us the way you try and control everything.*

– *That's not fair.*

– *You told us that as long as we trusted each other and stuck together, everything would be fine.*

– *It will be. As long as we have our friendship, they can't do anything to us.*

– *Don't you get it? There is no us. There is no friendship. Not anymore. You're on your own. We all are (Desperate Housewives).*

Отже, тут експліцитно пояснені причини, з яких Брі вирішила перервати дружбу (відсутність довіри

та контроль як вияв нерівності), та саме її рішення (*There is no friendship. Not anymore. You're on your own. We all are*).

У прикладі (7) Хаус намагається вмовити Вілсона не переривати їхню дружбу, але робить ще гірше: у ході розмови він повідомляє, що найняв приватного детектива шпигувати за другом. Це ще більше обурює Вілсона і він перериває розмову та дружні взаємини:

(7) *House goes to Wilson and at the door tells him:*

– *I need you. Let me describe the symptoms, problems, issues, you say whatever you feel like saying until something triggers an idea in my head."*

– *That's not the way it works.*

– *I paid a private investigator to spy on you.*

– *You didn't.*

– *If you want to move on from me, you've got to deal with me, talk to me.*

– *You have no right.*

– *We're not friends anymore. I have the right to walk away from you, House (House MD).*

Фрагмент (8) відрізняється від попередніх тим, що особа, котра виступає ініціатором припинення дружби, покладає відповідність на себе, а не на іншого. Хоча Блер готова їй пробачити (Серена зрадила подругу, вона мала стосунки з її нареченим) і благає про дружню підтримку, Серена стверджує, що негідна бути її подругою:

(8) *Blair: Serena, my world is falling apart and you're the only one who would understand. I feel like screaming because I don't have anyone to talk to.*

[Serena looks at Blair sympathetically]

Blair: You're supposed to be my best friend.

Serena: I didn't know what to say to you. I don't know how to be your friend after what I did. I'm so sorry. (Gossip Girl)

У цьому прикладі намір суб'єкта перервати дружні взаємини втілено в імпліцитний спосіб: *I don't know how to be your friend after what I did. → I can't be your friend after what I did.*

Отже, властива конфліктогенній некооперативній комунікативній ситуації «Бесіда друзів» роль НЕ ДРУГ реалізується висловленнями, що експліцитно/імпліцитно об'єктивують намір мовця припинити дружні взаємини, у підґрунті вербалізації цієї ролі лежить сценарій:

Я тут зараз кажу тобі, що Я більше не є ДРУГ, через те, що Ти/Я ПОГАНИЙ.

3. Висновки. Суб'єкт дискурсу у комунікативній ситуації «Бесіда друзів» виступає у ролі ДРУГ, котра зазнає певних модифікацій, коли ця комунікативна ситуація набуває некооперативного характеру. За таких обставин «Дружня бесіда» стає **конфліктобезпечною**, тобто такою, що загрожує гармонії дружніх взаємин і може призвести до їхнього припинення, або **конфліктогенною** – такою, у ході якої дружні взаємини припиняються.

Для конфліктобезпечної комунікативної ситуації «Бесіда друзів» типовими є ролі друг-критик та байдужий друг. Роль друг-критик вербально об'єктивується за допомогою висловлень негативної оцінки з метою вказати другові на його недоліки. Невідповідність особи – об'єкта негативної оцінки – спеціальним нормам та сполучення у межах одного діалогу ролі друг-критик та друг-порадник зменшує конфліктогенний рольовий потенціал. Роль байдужий друг є більш конфліктобезпечною, вона об'єктивована неспецифічними засобами вираження відмови чи незгоди та спрямована на збільшення міжособистісної дистанції.

Для конфліктогенної комунікативної ситуації «Бесіда друзів» властива об'єктивізація суб'єктом ролі НЕ ДРУГ, на ґрунті попередньо сформованого уявлення про іншого або про себе як про особу негідну дружби. Ця роль вербально об'єктивується в експліцитній чи імпліцитній спосіб із можливим поясненням причини переривання дружніх взаємин.

Перспективою роботи є встановлення кількісних показників ролей, вербально об'єктивованих суб'єктом у комунікативній ситуації «Бесіда друзів» некооперативного типу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева І. О. Конфронтаційні тактики міжособистісного конфлікту. Лінгвістика ХХ століття: нові дослідження і перспективи. 2012. С. 21–30.
2. Балацька О. Л. Дискурсивні властивості критики в англійській науковій статті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Харків, 2013. 20 с.
3. Гридасова О. І. Особливості актуалізації стереотипних ролей в англійському сімейному конфліктному дискурсі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Харків, 2010. 20 с.
4. Карасик В. И. Язык социального статуса. Москва : ИТДГК «Гнозис», 2002. 333 с.
5. Мусаєва Р. Ш. Дискурсивні властивості комунікативної ситуації «ДРУЖНЯ БЕСІДА». Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2014. № 1124. С. 137–143.
6. Мусаєва Р. Ш. Особливості актуалізації ролі Друг-Приємний співрозмовник у ситуації «Бесіда друзів». Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Харків, 2015. Вип. 81. С.119–125.
7. Мусаєва Р. Різновиди комунікативної ситуації «Бесіда друзів». Сучасна англійстика: до 85-річчя кафедри англійської філології: Шостий міжнар. науковий форум, 23 вересня 2015 р. : тези доп. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. С. 89–91.
8. Мусаєва Р. Ш. Діапазон ролей у некооперативній комунікативній ситуації «Бесіда друзів». Каразинські читання: Людина. Мова. Комунікація: XVI. міжнар. наук. конф., 3 лютого 2017 р.: тези доп. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. С. 84–85.
9. Справжня дружба. URL : <http://www.ukrlit.vn.ua/making1/6pv1f.html>.
10. Фролова І. Є. Суб'єкт як чинник дискурсивної діяльності. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. № 1051. С. 106–111.

REFERENCES

1. Alekseeva, I. O. (2012). Konfrontatsiini taktyky mizhosobystisnoho konfliktu [Confrontational Tactics of Interpersonal Conflict]. *Linhvistyka XX stolittia: novi doslidzhennia i perspektyvy – Linguistics XX of the century: new studies and prospects*, 21–30 (in Ukrainian).
2. Balatska, O. L. (2013). *Dyskursyvni vlastyvoli krytyky v anhlomovnij naukovij statti. Avtoref. diss. kand. filol. nauk [Discursive Properties of Criticism in Research Articles in English. Cand. philol. sci. diss. synopsis]*. Kharkiv (in Ukrainian).
3. Frolova, I. Ye. (2013). *Subiekt yak chynnyk dyskursyvnoi diialnosti [Subject Factor in Discursive Activity]*. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina – V. N. Karazin Kharkiv National Univ. Messenger*, 1051, 106–111 (in Ukrainian).
4. Hrydasova, O. I. (2010). *Osoblyvosti aktualizatsiyi stereotypnykh roley v anhlomovnomu simeynomu konfliktnomu dyskursi Avtoref. dyss. kand. filol. nauk [Characteristic Features of Stereotypical Roles Actualization in the English Speaking Family Conflict Discours. Cand. philol. sci. diss. synopsis]*. Kharkiv (in Ukrainian).
5. Karasik, V. I. (2002). *Jazyk social'nogo statusa [The Language of the Social Status]*. Moskva: ITDGK "Gnozis". (in Russian).
6. Musaeva, R. Sh. (2015). *Osoblyvosti aktualizatsii roli Druh-Pryiemnyi spivromovnyk u sytuatsii «Besida Druziv» [The peculiarities of actualization of the role friend-good company in the situation "Talk of Friends"]*. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina – V. N. Karazin Kharkiv National Univ. Messenger*, 81, 119–125. (in Ukrainian).
7. Musaeva, R. Sh. (2017). *Diapazon rolei u nekooperatyvnij komunikatyvnij sytuatsii «Besida Druziv» [The Range of Roles in the Non-cooperative Communicative Situation "Talk of Friends"]*. *Karazinski chytannia: Liudyna. Mova. Komunikatsiia: XVI. mizhnar. nauk. konf., 3 liutoho 2017 roku.: tezy dop. [Karazin Readings: Person. Language. Communication: XVI international scientific conference, 3 February, 2017: abstracts]*. Kharkiv, 84–85.
8. Musayeva, R. (2015). *Riznovydy komunikatyvnoyi sytuatsiyi «Besida druziv» [Types of communicative situation, «the Conversation of Friends»]*. *Suchasna anhlistyka: do 85-richchya kafedry anhlis'koyi filolohiyi: Shostyy mizhnar. naukovyy forum – Modern Anglistics: marking the 85th anniversary of the department of English philology: the Sixth internat. scientific forum, on 23 September, 2015: abstracts*. Kharkiv, 89–91.

9. Musayeva, R. Sh. (2014) Dyskursyvni vlastyvoli komunikatyvnoyi sytuatsiyi «DRUZhNYa BESIDA» [The discursive properties of the communicative situation «FRIENDLY CONVERSATION»]. Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina – V. N. Karazin Kharkiv National Univ. Messenger, 1124, 137–143. (in Ukrainian).

10. Spravzhnya druzhba [True friendship]. Available at: <http://www.ukrlit.vn.ua/making1/6pv1f.html>.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ / INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Мусаева Росала Шахин кызы – аспирант кафедры переводоведения имени Николая Лукаша, преподаватель делового иностранного языка и перевода, Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина; e-mail: rusalochka54@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2498-7423>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com.ua/citations?user=SrDx_2MAAAAJ&hl=uk; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Musayeva_Rosala.

Musaieva Rosala – postgraduate student of Mykola Lukash Translation Studies Department, teacher of Department of Business Foreign Language and Translation, V.N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: rusalochka54@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2498-7423>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com.ua/citations?user=SrDx_2MAAAAJ&hl=uk; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Musayeva_Rosala